

УДК 821.161.2

DOI <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2025-214.1-35>

ПИСЬМЕННИКИ ЯК ПЕРСОНАЖІ В ІСТОРИКО-ПРИГОДНИЦЬКІЙ ПРОЗІ ОЛЕКСАНДРА ГАВРОША

WRITERS AS CHARACTERS IN THE HISTORICAL AND ADVENTURE PROSE OF OLEKSANDR HAVROSH

Качак Т. Б.,

orcid.org/0000-0002-6863-1736

Scopus-Author ID: 58117349100

Web of Science ResearcherID: ABB-2004-2021

*докторка філологічних наук, професорка,
професорка кафедри початкової освіти та освітніх інновацій
Карпатського національного університету імені Василя Стефаника*

Ленько Х. П.,

orcid.org/0009-0003-5587-3829

*магістрантка 2 курсу факультету філології
Карпатського національного університету імені Василя Стефаника*

У статті висвітлено особливості художнього конструювання образів українських письменників у історико-пригодницькій прозі Олександра Гавроша. Проаналізовано повісті «Врятувати Тараса Шевченка» та «Геніальне кохання» із серії «Музей пригод», в яких автор поєднує біографічний матеріал, історичну реконструкцію і художню інтерпретацію, створюючи живі, багатовимірні образи видатних діячів культури – Тараса Шевченка, Івана Франка, Олександра Афанасьєва-Чужбинського. У першій повісті розповідається про те, як директор музею раритетів Роман Попадинець, його син Ясь і працівниця Яна потрапляють у часи Тараса Шевченка і мають намір врятувати його від арешту та заслання, у другій – як вони опиняються на весіллі Івана Франка.

Зауважено, що образ письменника як героя художнього твору відкриває можливості для актуалізації чи переосмислення його ролі в історії, культурі. Використовуючи мотив казкової подорожі у часі, пригодницький сюжет та психологізм персонажів, О. Гаврош наближує історичні постаті до сучасного юного читача.

Історико-пригодницькі повісті О. Гавроша позначені глибиною опрацювання документальних джерел і майстерною художньою інтерпретацією історичних подій та постатей. Розгортаючи основну й побіжні сюжетні лінії, автор тримає читача в постійній напрузі, інтригує появою нових персонажів, фактів, таємниць. Дія, яка відбувається одночасно «тут» і «там», додає динаміки розповіді, робить її багатовимірною. Особливу увагу приділено художнім особливостям портретотворення, показу характерів, внутрішнього світу персонажів-письменників, їхньої поведінки і соціокультурного контексту доби. Це дозволяє читачам краще зрозуміти історичну складність і значущість цих особистостей.

Повісті поєднують освітню функцію з розважальною, формуючи в юних реципієнтів не тільки знання, а й повагу до національної спадщини, мотивацію до збереження історичної пам'яті та національної ідентичності.

Ключові слова: історико-пригодницька проза, пригодницька історико-біографічна проза, Олександр Гаврош, письменник-персонаж, портрет, пригодницький сюжет, біографічні факти.

The article highlights the features of artistic construction of Ukrainian writers' images in the historical-adventure prose of Oleksandr Havrosh. It analyzes the novellas *Save Taras Shevchenko* and *Brilliant Love* from the *Museum of Adventures* series, in which the author combines biographical material, historical reconstruction, and artistic interpretation to create vivid, multidimensional portraits of prominent cultural figures – Taras Shevchenko, Ivan Franko, Oleksandr Afanasyev-Chuzhbinsky. The first novella tells the story of how the museum director Roman

Popadynets, his son Yas, and the employee Yana travel back to Taras Shevchenko's time and intend to save him from arrest and exile; the second describes how they attend Ivan Franko's wedding.

The article notes that portraying the writer as a character opens possibilities for actualizing or rethinking their role in history and culture. Using the motif of a magical journey through time, an adventurous plot, and psychological characterization, O. Havrosh brings historical figures closer to contemporary young readers, fostering emotional engagement and cognitive interest.

O. Havrosh's historical-adventure novellas are marked by a thorough study of documentary sources and skillful artistic interpretation of historical events and figures. By developing main and subsidiary plot lines, the author maintains reader tension and intrigue through new characters, facts, and mysteries. The action occurring simultaneously "here" and "there" adds narrative dynamism and multidimensionality. Special attention is paid to the artistic features of portraiture, character depiction, the inner world of writer-characters, their behavior, and the sociocultural context of the era, enabling readers to better understand the historical complexity and significance of these personalities.

The novellas combine educational and entertaining functions, cultivating in young recipients not only knowledge but also respect for the national heritage and motivation to preserve historical memory and national identity.

Key words: historical-adventure prose, biographical adventure prose, Oleksandr Havrosh, writer-character, portrait, adventure plot, biographical facts.

Постановка проблеми. Розвиток біографічної прози та художнє осмислення постатей історичних осіб, видатних діячів культури й літератури в межах пригодницького жанру – одна з ключових тенденцій сучасної української літератури для дітей та юнацтва. Завдання зробити історію живою, близькою та захопливою для юного читача сьогодні успішно реалізують сучасні українські письменники – Володимир Аренєв, Олександр Гаврош, Олександр Зубченко, Андрій Кокотюха, Микола Мартинюк, Наталія Марченко, Зірка Мензатюк, Марія Морозенко, Степан Процюк, Володимир Рутківський, Ярослав Яріш та ін. У їхніх творах динамічні пригоди, елементи магії та фантастики органічно поєднуються з описом історичних фактів та подій, пропагуванням національної ідеї та виразними морально-етичними орієнтирами.

Яскравим прикладом реалізації такого підходу є творчість Олександра Гавроша, який у історико-пригодницьких повістях гармонійно поєднує історичну достовірність із художньою вигадкою, а динамічний сюжет розгортає на основі реальних подій та біографічних фактів. У повістях «Врятувати Тараса Шевченка» [1] та «Геніальне кохання» [2] із серії «Музей пригод» через цікаву форму (казкової подорожі в часі, спілкування з історичними особами, участь у подіях минулого, пригодницький квест) автор розкриває образи Тараса Шевченка й Івана Франка не лише як визначних письменників, а й як звичайних людей певного історичного часу в певному історичному просторі з radoщами і сумнівами, буденними турботами.

Образи письменників як персонажів художнього твору відкривають можливості для актуалізації чи переосмислення їхньої ролі в історії, культурі, сприяють емоційному зближенню цих постатей із сучасними юними читачами. Історико-пригодницькі повісті О. Гавроша є цінним матеріалом для аналізу, оскільки поєднують освітню функцію з розважальною. Автор створює живі, доступні образи, що допомагають дітям і підліткам зрозуміти світ митців, а відтак зацікавитися їхньою творчістю. Такі художні інтерпретації сприяють популяризації національної культурної спадщини, формуванню інтересу до історії та літератури України в молодого покоління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Адресована юним читачам історико-пригодницька проза, у тому числі й творчість Олександра Гавроша, – об'єкт дослідження Т. Качак, В. Кизиловой, Н. Марченко, Л. Овдійчук, О. Слижук. Науковці аналізують не лише тематичну й жанрову специфіку, естетичну вартість художніх творів, а й зосереджуються на особливостях репрезентації гендерних аспектів, педагогічного потенціалу цих текстів.

Здійснено комплексне вивчення творчості О. Гавроша у площині сучасного літературознавства. У низці публікацій Т. Качак окреслила загальні тенденції творчого доробку автора [3, с. 349–355], проаналізувала художні особливості історико-біографічних та повістей на

легендарній основі [4, с. 137–139], надала літературно-критичну оцінку книгам серії «Музей пригод» [5; 6; 7], а також зосередила увагу на специфіці маскулінного дискурсу у так званих «хлопчачих текстах» («Неймовірні пригоди Івана Сили, найдужчої людини світу», «Пригоди тричі славного розбійника Пинті», «Розбійник Пинтя у Заклятому місті») [8].

Віталіна Кизилова осмислила жанрові аспекти повістей О. Гавроша у контексті розвитку української літератури для дітей та юнацтва ХХІ ст. Аналізуючи його повісті, констатувала: «У них розповіді подані в цікавому пригодницькому ключі з динамічним, подеколи детективним сюжетом, ігровими гумористичними ситуаціями, неймовірними випробуваннями персонажів [9, с. 152–153]. Лілія Овдійчук акцентувала на теоретичних аспектах аналізу пригодницької історико-біографічної прози, називаючи її «художньою біографією видатних людей» [10, с. 37].

Незважаючи на літературознавчий інтерес до творчості О. Гавроша, проблема художньої репрезентації письменників як персонажів художнього наративу у його історико-пригодницьких повістях досі предметом ґрунтовного наукового осмислення не була.

Мета дослідження – з'ясувати особливості художнього конструювання образів письменників як персонажів у історико-пригодницькій прозі Олександра Гавроша, зокрема простежити специфіку поєднання біографічного матеріалу, елементів історичної реконструкції та авторської художньої інтерпретації у творах, адресованих юним читачам.

Виклад основного матеріалу. У серії «Музей пригод» Олександр Гаврош презентував різні жанрові види історично-пригодницької повісті. П'ять повістей («Музей пригод», «Врятувати Тараса Шевченка», «Героїчні канікули», «Геніальне кохання», «Замок любові») об'єднані образами головних героїв (Роман Лук'янович, його син Ясь Попадинець, Яна), мотивом мандрів у часі за допомогою музейного експоната (плетеного крісла) та ідеєю розгортання сюжету з історико-культурними екскурсами. Ключовим місцем подій та своєрідною машиною часу і переміщень стає музей. Уже сама назва «Музей пригод» налаштовує читача на своєрідний квест, подорож, небезпеки.

Повісті «Врятувати Тараса Шевченка» і «Геніальне кохання» – пригодницькі історико-біографічні, адже тут поєднано художню біографію, історичну правду і художній вимисел, пригодницький тип сюжету і композиційної побудови, а головними героями виступають українські письменники. У першій розповідається про те, як директор музею раритетів Роман Попадинець, його син Ясь і працівниця Яна потрапляють у часи українського генія і мають намір врятувати його від арешту і заслання, у другій – як вони опиняються на весіллі Івана Франка.

Використовуючи казковий прийом мандрів у часі, О. Гаврош описує зустріч Романа Попадинця з сучасником Шевченка Олександром Афанасьєвим-Чужбинським. Вдвох вони вирушають до Дніпровської переправи на Боричевому узвозі – саме там має з'явитися Шевченко. Спроба змінити хід історії зазнає невдачі. Романа схоплюють жандарми, і він опиняється в тюрмі, де його, як підозрюваного у зв'язках із Кирило-Мефодіївським товариством, допитує представник влади – голова таємної канцелярії Микола Писарєв. Йому вдається звільнитися, однак не вдається переконати Шевченка. Такий розвиток подій логічний, інакше хід історії було б змінено. А, можливо, й історія України розвивалася інакше, якщо б Кирило-Мефодіївському товариству вдалося врятуватися від погрому.

У процесі розгортання сюжету повісті читач має змогу не лише дізнатися багато біографічних фактів з життя Тараса Шевченка, а й познайомитися з його оточенням – людьми, які підтримували, надихали або співпереживали йому. Через спілкування героїв із Тарасом Шевченком автор передає атмосферу доби, фіксує ідеї, що об'єднували національно свідомих діячів, а також демонструє особистісні зв'язки. Ці персонажі не лише відіграють важливу роль у розвитку сюжетних подій, а й підсилюють художню достовірність твору, надаючи йому історичної ваги.

Змальовуючи письменників як персонажів художньої прози, О. Гаврош використовує різні прийоми: динамічний портрет (за В. Фашенком [11]), характеристику внутрішнього світу, зображення поведінки, мовлення та реакцій героя в різних життєвих ситуаціях. Через деталі зовнішності, особистісні риси, думки та вчинки, діалоги й монологи автор поступово розкриває характер персонажа, робить його не лише історично достовірним, а й психологічно глибоким. Водночас О. Гаврош уважно вписує своїх героїв у контекст доби – відтворює атмосферу історичного часу, соціальні умови, суспільні виклики, опираючись на біографічні та історичні документи, що дає змогу юним читачам краще зрозуміти складність епохи та роль письменника в ній.

Образ Тараса Шевченка в історико-пригодницькій повісті багатовимірний, історично впізнаваний, психологічно переконливий і водночас адаптований до читацького сприйняття дітей і підлітків. Портретна характеристика національного поета багата на виразні деталі: «Панич... тридцяти років, у фрак...» [1, с. 88], «На ньому був білий фрак, який дико контрастував із соломою на підлозі» [1, с. 114]. Такі контрасти посилюють драматизм ситуації – митця, наділеного високим духовним потенціалом, показано у приниженні й неволі. Опис зовнішності уточнюється у діалозі персонажів, що додає реалістичності та певної іронічної тональності, наближаючи історичного Шевченка до звичайного спостерігача:

- «– А який він із себе? – присів він навпочіпки біля цигана.
- Звичайнісінький, – знизав плечима той.
- А вуса має?
- Ні. Вусів я не помітив.
- А бакенбарди?
- Є!» [1, с. 89].

Значну увагу приділено зображенню внутрішнього світу письменника-персонажа. Автор підкреслює чутливість, доброту й мрійливість Шевченка: «Усім було шкода Тараса, який мав замріяне і добре серце» [1, с. 81]; «Сердешна Параска весь час скрушно зітхала за Тарасом Григоровичем – таким добрим, веселим і щирим парубком» [1, с. 122]. Ці деталі формують позитивний емоційний образ, не навантажений складними фактами біографії.

Особливу цінність має вставний коментар героїв щодо ролі Шевченка в історії української культури: «Половину своїх віршів Шевченко написав після арешту... А тепер уявіть, що ми б його забрали до нас? Тоді Україна втратила би половину спадщини Кобзаря» [1, с. 142]. Автор інтегрує в художній текст культурно-історичну оцінку діяльності письменника, показує значущість його постаті в контексті національного поступу.

Повість «Врятувати Тараса Шевченка» інтригує оригінальним ракурсом подій, пов'язаних із розгромом Кирило-Мефодіївського товариства. Здається, про це багато сказано і написано, проте не для юного читача. О. Гаврош акцентував увагу не так на політичних моментах, як на постаті Т. Шевченка; охарактеризував його товаришів, описав стосунки та побут. Особливо виразними є епізоди-сцени, в яких показано Романа Попадинця на вулицях Києва у XIX ст., його спілкування з Афанасьєвим-Чужбинським. Це ще один яскравий персонаж повісті – письменник, мандрівник, етнограф і товариш Шевченка. Його портрет автор подає, акцентуючи на зовнішньому вигляді та манері триматися: «На око йому було років тридцять – тридцять п'ять... Вбраний він був у чепурний жилет і трохи потертий синій сюртук... Хусточка в крапочку зав'язана на шії бантом. В руках добродій тримав елегантну палицю. Видно було, що панок дбає про своє реноме» [1, с. 61]. Такий опис вказує на бажання персонажа бути в центрі уваги, демонструвати вишуканість, навіть якщо вона дещо показна.

Його поведінка говорить про деяку легковажність: «Його сусід, Афанасьєв, певно, звично вештався Києвом, полюбляючи веселе товариство і приємне неробство» [1, с. 50]. У цьому проступає натура митця-естета, який, однак, не позбавлений честолюбства. Особливо колоритно О. Гаврош описує персонажа через іронічну ремарку: «Самолюбство було вельми чут-

ливою струною в душевній організації літератора. Його пам'ятатимуть через два століття! Та ще й перевидаватимуть книжки, які, між іншим, він ще й не написав» [1, с. 99].

Контекст епохи – доба романтизму й національного відродження – значною мірою впливає на форму й зміст зображення письменників-персонажів. Афанасьєв-Чужбинський – це типовий інтелігент XIX ст., занурений у культурні процеси свого часу, який шукає себе як у літературі, так і в спілкуванні з визначними діячами доби. У повісті його образ можна трактувати і як контрастний до постаті Шевченка – менш глибокий, менш трагічний, однак важливий як тло для розкриття характеру Кобзаря.

Подібні засоби зображення персонажів і характеротворення О. Гаврош використовує у повісті «Геніальне кохання». Події у творі розгортаються в Національному музеї літератури, у минулому Колегії Павла Галагана, де у 1886 році відбулося весілля Івана Франка і Ольги Хоружинської.

Інформацію про Івана Франка О. Гаврош доповнює маловідомими широкому загалу деталями. Для цього використовує прийом тексту в тексті. «Лекція» Романа Лук'яновича про «Франка, якого ми не знаємо» – своєрідний «гачок» для юних читачів, адже запитання до Яни може стосуватися кожного: «Чи знає вона, що Франко – єдиний український письменник, який тричі сидів у в'язниці і весь час несправедливо?», «Чи відає вона, що п'ятеро дівчат, яких сватав Франко, відповіли йому відмовою?», «Чи знає вона, що поет впадав у любовні шаленства, переслідуючи коханих, як маніяк? Засновував політичні партії і виходив з них. Тричі балотувався до парламенту і програвав. Його, титана думки, кращого галицького письменника, не хотіли приймати до львівської «Просвіти» та Наукового товариства Шевченка. Тричі йому відмовили у посаді професора університету» [2, с. 40–41].

Психологічний і зовнішній портрет І. Франка, риси його характеру, поведінка, емоції, звички дуже чітко візуалізовано. Митець постає в колі однодумців й симпатиків, членів «Київської Громади», які підтримували його. Вечірка у Миколи Лисенка – показовий приклад того, як гуртувалися національно свідомі люди, і, незважаючи на переслідування, розвивали «українську вільну думку», підтримували культуру й традиції, видавали українські часописи. А це Єлисей Тригубов, Павло і Гнат Житецькі, Володимир Самійленко, Марія та Людмила Старицькі – відомі українські громадські й культурні діячі, письменники, митці. Не оминув увагою О. Гаврош і діяльність революційного підпілля, бунти проти російської влади серед поляків та євреїв, жорстоку реакцію поліції.

Змальовуючи письменника-персонажа Івана Франка, О. Гаврош спирається на відомі біографічні факти. Наприклад, про те, що письменник був тричі заарештовуваний австрійським урядом [12], а його стосунки з товариством «Просвіта» були непростими та суперечливими. Йому неодноразово відмовляли у вступі до організації, а згодом навіть виключали через його політичні переконання, повертаючи сплачені членські внески. Часом «просвіт'яни» виступали проти його включення до керівних органів, а водночас самі ж запрошували публікувати свої художні твори в їхніх виданнях. Лише у 1908 році, під час відзначення 40-річчя письменницької діяльності, Франка врешті вшанували званням Почесного члена «Просвіти» – «за визначні заслуги коло добра нашого народа» [13].

Івана Франка вважають першим українським письменником, який заробляв на життя виключно літературною працею. Завдяки невтомній щоденній праці Франкові вдалося придбати в кредит будинок на околиці Львова. Паралельно з виплатою позики банку він утримував свою велику сім'ю – дружину та чотирьох дітей [14]. У повісті О. Гавроша читаємо: «Усе життя Франко тяжко бідував, – ходив як заведений кабінетом Ромашка. – Більшість творів написав заради заробітку» [2, с. 41].

Згадає автор і про присудження третьої премії за п'єсу, постановка якої справила сильне враження на глядачів: «“Украдене щастя” – досі краща галицька п'єса – була визнана лише третьою у змаганні. Про перші два місця нині ніхто й не згадає, а сцени вони так і не поба-

чили. Але бідака Франко був радий і ста гульденам третьої премії, отриманій за свій шедевр» [2, с. 41].

Важливим елементом сюжету повісті Олександра Гавроша є показ стосунків Івана Франка і Ольги Хоружинської, їхнє рішення одружитися. «Використовуючи художній вимисел, О. Гаврош транслює міркування Івана Франка над застереженням Яни про нещасливе сімейне життя з Ольгою. Тут же подає ретроспекцію спогадів поета про випробування, які довелося пережити, а також про тих жінок, у яких був закоханий чи які кохали його. Іван Франко свідомо вибирає одруження з Ольгою і бачить у її особі друга і порадника» [7].

Розмова Яни з нареченою Івана Франка дозволяє краще зрозуміти і її вибір, переконатися в щирості бажання бути завжди поряд з чоловіком, допомагати йому. Родинна історія Ольги, її позиція, ставлення до Франка імпонують: «Щось у ньому є справжнє, ненагране, те, що і має формувати характер чоловіка – внутрішній стрижень. Не пнеться, але й не гнеться, що думає, те й говорить. Ви знаєте, ми познайомилися в Києві торік, а за кілька місяців він листовно мене напрямки спитав, чи вийду я за нього заміж. У ньому відчувається людина слова і діла» [2, с. 106].

Т. Денисова наголошує, що «у пригодницьких текстах письменники менше вдаються до змалювання портретів і “внутрішнього життя особистості як важливого моменту образу світу”; “психологізм спричинюється до розмивання сюжетних контурів, формує “внутрішній сюжет”» [15, с. 457], але повісті О. Гавроша засвідчують протилежне, що можемо пояснити біографічністю творів.

Не менш важливу роль у творі відіграють описи локацій і топосів минулого і сучасного: бібліотеки Колегії Галагана, де Яна вперше зустрічається з Іваном Франком і де святкують його весілля; Національного музею літератури, звідки розпочинають мандри герої; вулиць Києва та Житнього базару, на якому Франко розглядає книги.

Історико-пригодницькі повісті О. Гавроша вражають «глибиною опрацювання документальних джерел і майстерною художньою інтерпретацією історичних подій та постатей. Розгортаючи основну й побіжні сюжетні лінії, автор тримає читача в постійній напрузі, інтригує появою нових персонажів, фактів, таємниць. Дія, яка відбувається одночасно «тут» і «там», додає динаміки розповіді, робить її багатовимірною» [3, с. 354].

Висновки. Пригодницька історико-біографічна проза Олександра Гавроша вирізняється оригінальним підходом до художнього осмислення постатей українських письменників як літературних персонажів. Метою автора є не лише ознайомити юного читача з ключовими фігурами національної культури та історії – Тарасом Шевченком, Іваном Франком, Ольгою Хоружинською, Олександром Афанасьєвим-Чужбинським, – а й наблизити їх до сучасного сприйняття через призму показу щоденного життя, поведінки, емоцій, внутрішніх сумнівів і пошуків. Такий підхід сприяє глибшому емоційному залученню до подій твору, формує повагу до українських митців і стимулює пізнавальний інтерес до їхньої справжньої біографії.

Проаналізовані повісті «Врятувати Тараса Шевченка» та «Геніальне кохання» засвідчують, що ключовою особливістю письменницької стратегії О. Гавроша є поєднання біографічного матеріалу, елементів історичної реконструкції та авторської художньої інтерпретації. Образи митців у його прозі постають не як статичні історичні персонажі, а як живі особистості, здатні викликати співпереживання й зацікавлення в юних читачів. Авторська інтенція спрямована на емоційне залучення підлітків до минулого через динамічний сюжет, пригодницький квест, казковий мотив мандрів у часі, вдало обрані наративну стратегію і точку зору, психологізм образів. Таким чином, художнє моделювання постатей письменників у прозі О. Гавроша мотивує юних реципієнтів до пізнання життя і діяльності митців, осмислення та емоційно-ціннісного переживання історичних подій, усвідомлення власної ролі в збереженні національної ідентичності та історичної пам'яті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гаврош О. Д. Врятувати Тараса Шевченка. Харків: Фоліо, 2019. 156 с.
2. Гаврош О. Д. Геніальне кохання. Харків: Фоліо, 2021. 218 с.
3. Качак Т. Б. Українська література для дітей та юнацтва: підручник. Вид. 3-ге, доповнене. Київ : ВЦ «Академія», 2024. 456 с.
4. Качак Т. Тенденції розвитку української прози для дітей та юнацтва поч. ХХІ ст. К. : Академвидав, 2018. 320 с.
5. Качак Т. Коли оживає музей. Історико-пригодницькі мандрівки з героями Олександра Гавроша. *Буквоїд*. URL: <http://bukvoid.com.ua/reviews/books/2019/12/29/215652.html>.
6. Качак Т. Повісті Олександра Гавроша – ключ до розуміння нашої історії та національних героїв. *Буквоїд*. <http://bukvoid.com.ua/reviews/books/2021/04/03/072922.html>.
7. Качак Т. Б. Художня Франкіана: пригодницький екскурс Олександра Гавроша. *Буквоїд*. URL: <http://bukvoid.com.ua/reviews/books/2021/06/03/081606.html>
8. Качак Т. Маскулінність у пригодницькій прозі Олександра Гавроша. *Література. Діти. Час. Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва*. 2021. Вип. 7. С. 72–83.
9. Кизилова В. В. Українська література для дітей та юнацтва: новітній дискурс: навчально-методичний посібник для студ. вищих навч. закл. Старобільськ : Вид-во ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2015. 236 с.
10. Овдійчук Л. Жанри та стильові особливості сучасної прози для дітей. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2015. № 1. С. 35–48.
11. Фащенко В. В. У глибинах людського буття. Етюди про психологізм літератури. К.: Дніпро, 1981. 279 с.
12. Три арешти Івана Франка. *Наше слово*. URL: <https://nasze-slowo.pl/tri-areshti-ivana-franka/>
13. Кузьмінчук Т. Тисячі українських книжок і декілька квадратних метрів: з чого починалася «Просвіта»? *Локальна історія*. URL: <https://localhistory.org.ua/texts/statti/tisiachi-ukrayinskikh-knizhok-i-dekilka-kvadratnikh-metriv-z-chogo-pochinalasia-prosvita/>
14. Захопиви факти про Івана Франка. URL: <https://pustunchik.ua/ua/online-school/literature/ukrainian/tsikavi-fakty-pro-ivana-franka>
15. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 636 с.

Дата надходження статті: 23.07.2025

Дата прийняття статті: 25.08.2025

Опубліковано: 16.10.2025